

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
AGRÁRPOLITIKA**

Időszak:

2013. december

Dátum:

2014. január 22.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖMÉNYPOLITIKAI TANULMÁNYOK ÉS ELEMZÉSEK KUTATÓ ZRT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	1
1. Monitoring	3
1.1 Agrár-külkereskedelmünk január-októberi változása.....	3
1.2 Az élelmiszerek fogyasztói árának változása	5
1.3 Termelői árak változása	6
1.4 Jogszabályi összefoglaló az agrárágazatot érintő főbb változásokról	8
2. Elemzés	11
2.1 A Vidékfejlesztési Program (2014-2020) tervezésének helyzete – hangsúlyok, irányok a következő programozási időszakban	11
2.2 Mezőgazdasági Számlarendszer (MSzR) előzetes eredményei a 2013. évi agrárteljesítményről.....	15

Vezetői összefoglaló

A KSH adatközlése alapján hazánk agrár-külkereskedelmi exportjának egyenlege a 2013 január–októberi időszakban jelentősen javult, értéke 258 millió euróról 425 millió euróra emelkedett. A vizsgált időszakban hazánk legfontosabb export-partnere továbbra is Németország volt. Magyarország – Németországgal szembeni – nettó exportóri pozíciója tovább erősödött, melyet a közel egymilliárd eurós exportérték alapozott meg. A kedvező folyamatok 2014-es folytatódása várható tekintettel az élénkülő német belső fogyasztásra, Németország bővülő re-export tevékenységére, valamint a 2013-ben megtermelt hazai gabona és olajos mag árualapra.

A KSH által megjelentetett adatok szerint 2013. decemberében az élelmiszerek fogyasztói ára mindössze 0,1 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit, amely jelentősen elmarad a 2012 végére jellemző 7 százalék feletti értéktől. Ez főként az alacsony világpiaci gabonaáraknak, valamint részben a novemberi rezsicsökkentésnek köszönhető, amelynek hatása decemberben jelent meg az árindexben.

A Vidékfejlesztési Minisztérium tájékoztatása szerint Magyarországon a búza vetése novemberre optimális körülmények között fejeződött be. Összesen 1,09 millió hektáron vetettek búzát, mely az előző évi termőterülettel azonos.

Az AKI adatai alapján Magyarországon 2013-ban betakarított 397 ezer tonna burgonya nem elégséges a belföldi kereslet kielégítésére. Részben ennek köszönhetően a termelői ár az év második felében 30 százalékkal magasabb volt az egy évvel korábbinál.

A 2042/2013. (XII. 30.) Kormányhatározatban a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarának átadott falugazdász-hálózat tevékenysége kapcsán javasolt rendezni a hálózat szakigazgatási információkkal való ellátottságának módját, a szakigazgatási feladatokban a gazdálkodókat korábban támogató szerepük pótlását. Kiemelten szükséges a gazdálkodás adminisztratív támogatása akár a kötelező érvényű adminisztrációs terhek (bevallások, igazolások, stb.), akár a támogatási kérelmekkel összefüggő feladatok tekintetében.

Az 1981/2013. (XII. 29.) Kormányhatározattal elfogadott „BOR-VIDÉK Tokaj-Hegyalja Nemzeti Program” előkészítése kapcsán javasolt a finanszírozást biztosító – a határozatban nem egyértelműen elkülöníthető – uniós és nemzeti támogatások egyértelmű azonosítása.

2013. decemberében kihirdetésre kerültek az agrár- és vidékfejlesztési források felhasználását 2014-2022 között meghatározó uniós jogszabályok. Az alaprendeletek véglegesítették a Vidékfejlesztési Program fő kereteit, meghatározták a lehetséges fejlesztési irányokat, támogatási jogcímeket és az EU-s finanszírozás mértékét. A 2014-2020-as Vidékfejlesztési Program brüsszeli elfogadásának további feltétele az EMVA rendelet uniós szintű végrehajtási és delegált aktusokról szóló jogi szabályozások – várhatóan május közepi – elfogadása. A Vidékfejlesztési Program alapját is képező Partnerségi Megállapodás tervezetében az egyes operatív programok közötti együttműködések még csak szakértői szinten kerültek

meghatározásra, mely nem kellő mértékű előrehaladást jelez. A VP tervezésének előrehaladásához szükséges továbbá a tervező-szakértők által becsült forrásigények és fejlesztési szükségletekre alapuló beavatkozások vezetői szintű jóváhagyása.

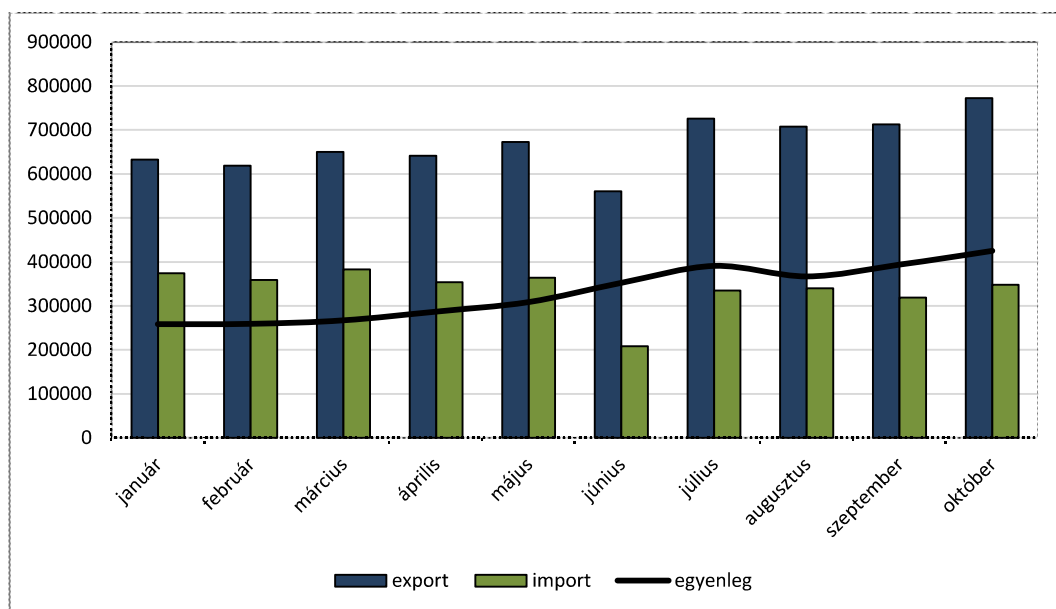
A Mezőgazdasági Számlarendszer 2013. évi agrárteljesítményről szóló előzetes eredményei szerint a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene 2013-ban 12 százalékkal magasabb az előző évinél. 2013-ban az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 4 százalékkal emelkedett. A jövedelem változását a 2002-es sinthez hasonlítva, az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem több mint kétszeresére emelkedett 10 év alatt.

1. Monitoring

1.1 Agrár-külkereskedelmünk január-októberi változása¹

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) honlapján megjelentek a legfrissebb agrár-külkereskedelmi adatok, melyek kedvező folyamatokról tanúskodnak. Szeptemberben az export-csökkenés 1,5 százalékot tett ki, mely októberre 0,82 százalékra mérséklődött, így a január-október időszak agrár-exportjának értéke 6,7 milliárd eurót ért el. Kedvező folyamat továbbá, hogy a havi bontásban tapasztalt exportérték-mélyrepülés szeptemberben megállt, majd októbertől növekedésnek indult. Októberben az előző hónaphoz viszonyítva jelentős, 8,4 százalékos export-bővülés volt tapasztalható. A növekedés mögött elsősorban a növényi termékek 10 százalékos, valamint az élő állat és állati termékek szintén 10 százalékos havi exportnövekedése áll. Ennek fő oka a betakarítást és egyéb elsődleges kezeléseket követő exportszállítások fokozott üteme.

1. ÁBRA: AGRÁR-KÜLKERESKEDELMÜNK JANUÁR-AUGUSZTUSI VÁLTOZÁSA (EZER EURÓ)

Forrás: KSH

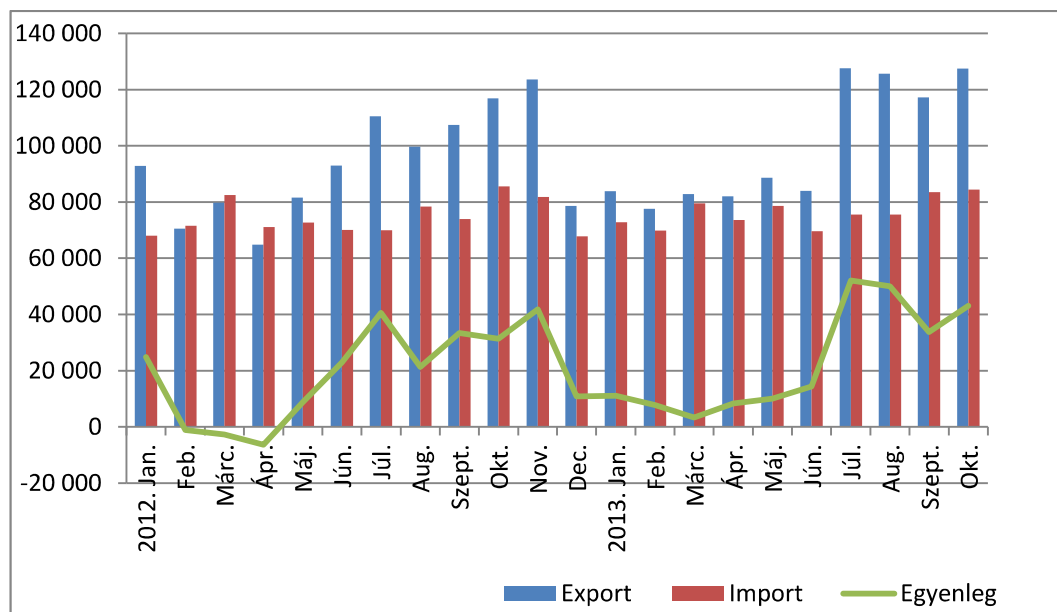
Németország és Magyarország közötti agrár-külkereskedelmi kapcsolatok

Németország hagyományosan hazánk legfontosabb agrár-külkereskedelmi partnere. 2013. január és októbere között is fennállt Magyarország nettó exportőri pozíciója, hiszen a kivitel 15 százaléka, a behozatal 20 százaléka kapcsolódott az országhoz.

¹ <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=QKT>

A Németországba irányuló magyar agrárexport 2010 óta tartó látványos növekedése 2013-ban is folytatódott. Az export értéke 2013. január és október között 997 millió euró volt, amely 8,7 százalékos növekedést jelent. Az import ennél szerényebb mértékben, 2,6 százalékkal nőtt, értéke 763 millió euró volt a tavalyi év első tíz hónapjában. Ennek köszönhetően több mint egyharmaddal, 234 millió euróra nőtt a külkereskedelmi egyenleg (+35 százalék). Várhatóan a 2013. év egészére vonatkozóan az export, és a külkereskedelmi egyenleg értéke is meghaladja a 2012. évi rekordszintet. (Éves adatok csak 2014. márciusában állnak majd rendelkezésre.)

2. ÁBRA: MAGYARORSZÁG ÉS NÉMETORSZÁG KÖZÖTTI AGRÁR-KÜLKERESKEDELMI FOLYAMATOK HAVI BONTÁSBAN
(EZER EURÓ)

Forrás: KSH

A kedvező exportfolyamatok háttérében elsősorban az italok és szeszek, az élelmiszeripar melléktermékei, elkészített állati takarmányok, a dohány, a tej, tejtermékek és méz, valamint a kakaó és kakaókészítmények exportjának ugrásszerű bővülése áll. Az italok és szeszek közül leginkább az etilalkohol kivitele nőtt meg, de bővült az egyéb szesz, az ásványvíz, a szőlőbor, és sör forgalma is. Az élelmiszeripar melléktermékei, elkészített állati takarmány árucsoporton belül a takarmányként szolgáló olajpogácsa, és a feldolgozott takarmányok kivitele bővült a legnagyobb mértékben. A tejtermékek exportjának növekedéséhez a tej, és tejszín, és a tejsavó járult hozzá a legjobban. Továbbá figyelemreméltó a mézexport 52 százalékos növekedése. Szintén kedvező, hogy 20 százalékkal nőtt a gyümölcskivitel.

Az említett, elsősorban magasan feldolgozott termékek exportja ellensúlyozta a hagyományosan a legfontosabb termékek közé tartozó gabona, és olajos magvak kivitelének nagymértékű visszaesését. Ennek háttérében a 2012. aszály miatt bekövetkezett árualaphiány áll.

Az export növekedését a nemzetközi piaci tendenciák mellett segítette a hatékony magas szintű agrárdiplomácia – miniszteri szinten két alkalommal is – és a németországi szakkiallításokon, vásárlátogatásokon, valamint szakmai rendezvényeken való megjelenés is.

A Németországból érkező agrárimport főként a kakaó, és kakaókészítmények, a tej, és tejtermékek, az élelmiszeripar melléktermékei, és a különböző ehető készítmények kivitelének köszönhetően nőtt. A tej, és tejtermékek közül a sajt és túró forgalma nőtt a legnagyobb mértékben. Ezzel szemben nagymértékben csökkent a cukor és cukorkaárak, a húsok, és az állati, növényi zsírok, olajok behozatala.

A Németországba irányuló agrárkivitel élénkülésének folytatódása várható 2014-ben is. Ennek oka az élénkülő német belső fogyasztás, valamint Németország világkereskedelemben betöltött hangsúlyos szerepe. A kedvező magyar-német agrár-külkereskedelmi folyamatokat tovább erősítheti a 2013-ban megtermelt gabona és olajos mag árualap, valamint az exportált termékkörökben kialakult partneri kapcsolatok.

1.2 Az élelmiszerek fogyasztói árának változása²

A KSH által megjelentetett adatok szerint a fogyasztói árak az év utolsó hónapjában 0,4 százalékkal voltak magasabbak, mint egy évvel korábban. Ez elsősorban a novemberi rezsicsökkentésnek köszönhető, amelynek hatása decemberben jelent meg az árindexben.

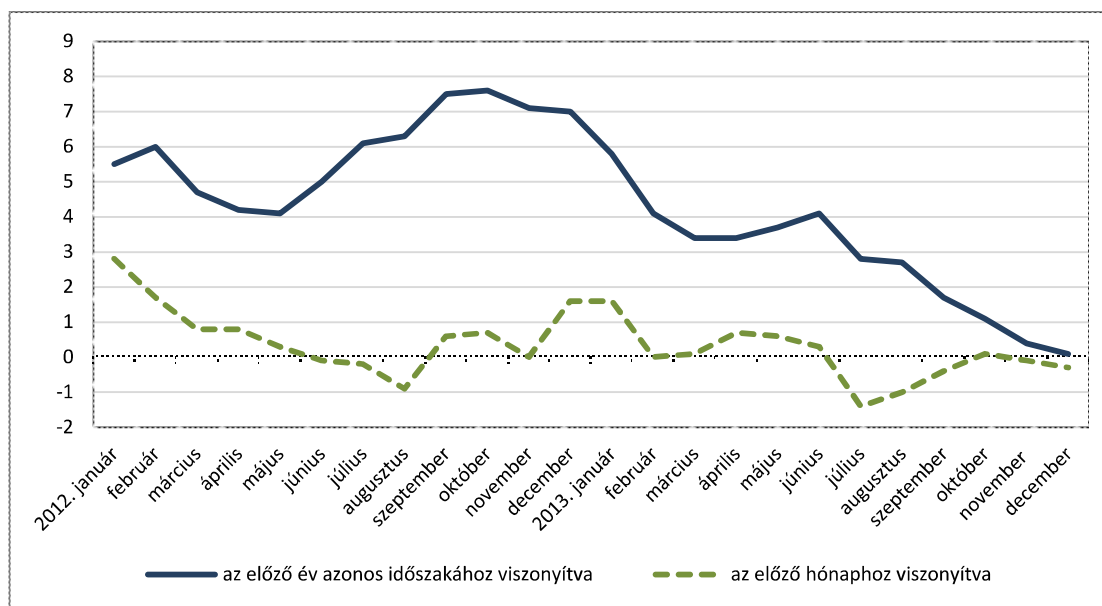
2013. decemberében az élelmiszerek fogyasztói ára mindössze 0,1 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit, amely jelentősen elmarad a 2012 végére jellemző 7 százalék feletti értéktől. Ez főként az alacsony világpiaci gabonaáraknak köszönhető. Jelentősen csökkent többek között a liszt (-5,6 százalék), az étolaj (-16 százalék), a cukor (-13 százalék), és a kenyér (-3,5 százalék) ára. Kisebb mértékben lett olcsóbb, szárazkolbász (-8,9 százalék), és a sonka (-1 százalék) ára. Mérsékelt áremelkedés volt megfigyelhető a sertéshús (+1,4 százalék), a marhahús (+1,1 százalék), esetében. Ezzel szemben a legnagyobb mértékben a burgonya, a sajt (+9,1 százalék) és a tej (+6,5 százalék) drágult.

2013. egészében 1,7 százalékos volt az infláció, ilyen alacsony értéket utoljára 1970-ben mértek. Ez nagyrészt a több lépésben megvalósult rezsicsökkentésnek köszönhető.

Az élelmiszerek ára 2,8 százalékkal nőtt 2013-ban, amely a 2012-re jellemző 5,9 százaléknak kevesebb, mint a fele. Csökkent többek között, a cukor (-2 százalék), a péksütemények ára, ezzel szemben jelentősen drágult a burgonya (+1,2 százalék), a friss zöldség, a friss gyümölcs, a sajt, a sertéshús, és a baromfihús.

² http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qsf003b.html

3. ÁBRA: FOGYASZTÓI ÁRAK VÁLTOZÁSA (SZÁZALÉK)

Forrás: KSH

1.3 Termelői árak változása³

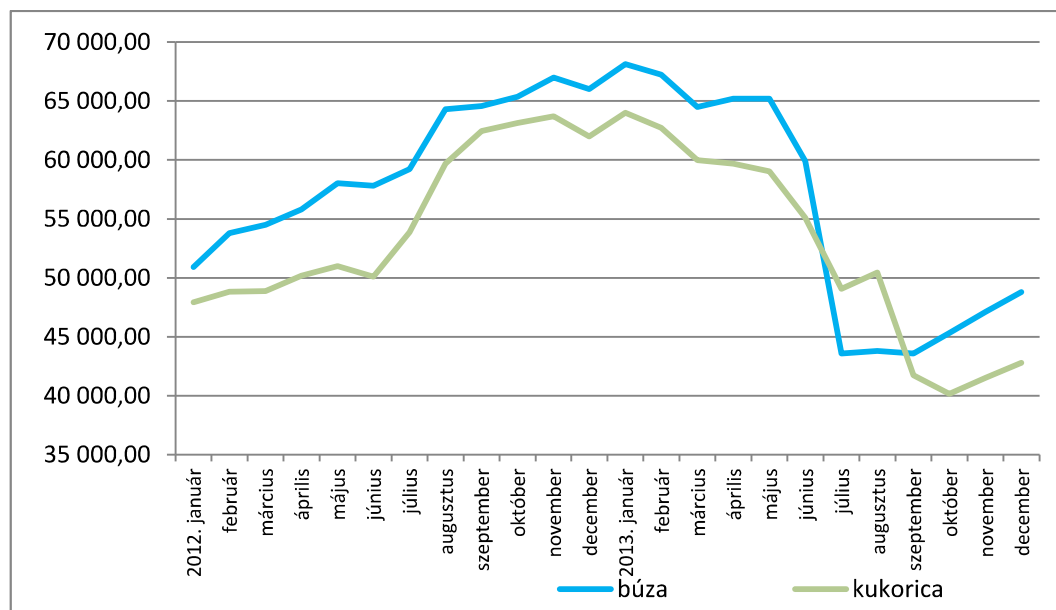
A Nemzetközi Gabonaszövetség decemberben megjelentette a legfrissebb búza termőterületéről szóló információkat. Ezek szerint a búza globális vetésterülete 3 százalékkal 23,3 millió hektárra növekedhet a következő gazdasági évben. Előzetes adatok alapján az EU is több búzát vetett, míg Oroszországban, Ukrajnában a vetésterület csökkenésével kell számolni. Az EU-ban a terület növekedését az magyarázza, hogy **2013/2014-es gazdasági évben a szántóföldi növények közül a búzának volt a legjobb jövedelmezősége**. Azt lehet mondani, hogy a világ minden pontján optimális körülmények segítették a búza növekedését, így az állomány az EU-ban és az USA-ban is jó/kiváló állapotúnak tekinthető. **Magyarországon** a szeptemberi és októberi esőzések valamint a kukorica betakarításának elhúzódása miatt csúszott a búza vetése. A Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) tájékoztatása szerint **a búza vetése novemberre optimális körülmények között fejeződött be**. Összesen 1,09 millió hektáron vetettek búzát, mely az előző évi termőterülettel azonos.

A búza ára a chicagói árutőzsdén november eleje óta nem változott, átlagosan 240 USD/tonna körül alakult. Az árak kilengésére elsősorban a kereslet, valamint a zárókészletekkel kapcsolatos várakozások voltak hatással. A termény ára a párizsi árutőzsdén szeptember óta emelkedik, december közepén 210 euró/tonna áron járt. A növekedés hátterében az erős kereslet áll. Magyarországon enyhe növekedés jellemezte a takarmány és a malmi búza árát, előbbi 48 ezer Ft/tonnáért, utóbbit 42 ezer Ft/tonnáért értékesítették a fizikai piacokon, mely az előző hónaphoz viszonyítva 5-6 százalékos növekedés.

³ https://pair.aki.gov.hu/web_public/general/home.do

A kukorica ára a chicagói árutőzsdén tovább csökkent 160 USD/tonnára, köszönhetően a rekord termésmennyiségnek. Az alacsony ár következtében jelentősen növekedett a kereslet, mely így az árak emelkedését prognosztizálja a következő év elejére. Az árak akár a 200 USD/tonnát is elérhetik. Magyarországon 1,2 millió hektárról 6,8 millió tonna került a tárolókba. Az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) adatai alapján Magyarországon október óta enyhén emelkedtek a kukorica ára. Decemberre 7 százalékkal 46 ezer Ft/tonnára nőttek az árak, mely az előző év azonos időszakához viszonyítva 35 százalékos visszaesés.

4. ÁBRA: A BÚZA ÉS A KUKORICA TERMELŐI ÁRÁNAK VÁLTOZÁSA (FT/TONNA)

Forrás: AKI PÁIR

Az USDA (az Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériuma) kiadta a legfrissebb globális csirkehús termelésre vonatkozó becsléseit. Ezek szerint a világ csirkehús termelése 86,9 millió tonna körül alakul majd 2014-ben, mely az öt évvel korábbi adatokhoz képest jelentős, 18 százalékos emelkedés. A kedvező kukoricatermés mennyiség következtében jelentősen csökkent a keveréktakarmányok/abráktakarmányok ára, ezáltal a csirketermelés termelési költsége. Tehát a termelési költségek csökkenése, valamint a belföldi kereslet élénkülése az USA termelésének 3 százalékos növekedését eredményezheti. Érdekes, hogy az elmúlt években Indiában nőtt meg az állati fehérjék iránti kereslet, mely az ország termelésének 6 százalékos emelkedését eredményezheti 2014-ben. Kína változatlanul a világ második legnagyobb csirkehús termelő országa, mely volumen a következő években tovább növekedhet. Komoly fejlesztések, állami beruházások, valamint a tenyészállományok megújítása szolgálja a termelés növekedését, mely 2014-ben 13,7 millió tonnára emelkedhet. Bár megbélyegezte a kínai ágazatot a madárinfluenza nyári megjelenése, a fogyasztás a baromfitermékek iránti bizalommal együtt fokozatosan emelkedik. 2014-ben várhatóan az EU-ban is növekszik majd a csirkehús termelés, köszönhetően a költségek csökkenésének, illetve a kereslet folyamatos emelkedésének. Magyarországon a

vágócsirke felvásárlási mennyiség 2013-ben hozzávetőlegesen 4 százalékkal csökkent, köszönhetően a takarmányárak ingadozásának. A piaci folyamatok törvényszerűségének köszönhetően a csökkenő kínálatra a termelői árak 10 százalékos, 294 Ft/kg-ra történő emelkedése reagált az előző évhez viszonyítva.

Az AKI adatai alapján Magyarországon 14 százalékkal kevesebb burgonyát takarítottak be 2013-ban, összesen 397 ezer tonnát, mely nem elégséges a belföldi kereslet biztosítására. Éves szinten a burgonya mennyiségét 4-8 százalék importtal kell kiegészíteni. Nemcsak Magyarországon jelent problémát a burgonya hiánya, Európában is minden idők legalacsonyabb mennyiségét takarították be, mely alig haladta meg az 51 millió tonnát. A hiányt elsősorban a hagyományos burgonya termelő országokban (pl.: Lengyelország) tapasztalt termés kiesés eredményezte. A hiány EU-szinten az árak emelkedését eredményezte, **hazánkban a burgonya termelői ára az év második felében 30 százalékkal magasabb volt, mint egy évvel korábban,** meghaladta a 150 Ft-ot.

Az egy évvel korábbinál szűkebb volt a hazai termesztésű paprikatípusok választéka decemberben, termelői árak azonban átlagosan 14 százalékkal haladta meg a tavalyit. A Budapesti Nagyban Piacon a belpiaci padlizsán 400 forint/kg, a kígyóborka 355 forint/kg leggyakoribb termelői áron volt jelen a kínálatban.

1.4 Jogszabályi összefoglaló az agrárágazatot érintő főbb változásokról

2013. évi CCXII. törvény a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról

A Földforgalmi törvény (a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény, továbbiakban Fftv.) egyes cikkei eltérő időpontban hatályosulnak, hatályosultak. Az elfogadott Fftv. három határidőt nevesített (2013. december, 2014. március és 2014. május), amelyek meghatározzák a termőföldek adásvételére alkalmazandó részletszabályokat: azt, hogy a különböző meghatározás alá eső földvásárlók (családi gazdálkodó, fiatal földműves, pályakezdő gazdálkodó, mezőgazdasági termelő szövetkezet, stb.) meddig élhetnek a korábbi, megengedőbb szabályozással a földek megvásárlása kapcsán. Jelen törvényi szabályozás többek között ezeket a státuszokat kedvezően módosítja a termőföld megvásárlása szempontjából.

Szintén jelen törvény rendelkezik a földhasználati szerződések formai és tartalmi követelményeivel összefüggő részletszabályokról. Többek között kimondja, hogy a földhasználati szerződést közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni, illetve azt is, hogy ennek hiányában nem érvényes a földhasználati szerződés. E rendelkezés elősegíti a valódi használói kör pontos nyomon követését és ellene hat a „zsebszerződéseknek” és más, nem legális módon átruházott földhasználatnak.

Jelen törvény szabályozza a közös tulajdonban álló földek használatát is, amely különösen előremutató abban a tekintetben, hogy meghatározza azt, hogy az egyes tulajdonosok használati hozzájárulásának beszerzése érdekében mit szükséges megtenni, illetve mit tekint a Fftv. bizonyított hozzájárulás-megkérésnek. Ez különösen azon földrészek esetében fontos, ahol sok (adott esetben százas nagyságrendű) tulajdonos léte az akadálya a föld használatba vételének. E kapcsán az agrárigazgatás továbbra is kiemelt feladat az osztatlan közös földtulajdonok megszüntetése, hiszen ez mind a legális földhasználatot, mind pedig a termőföld adásvételt nehezítő tulajdonforma.

Szintén rendelkezik jelen törvény a földhasználati nyilvántartás részletszabályairól, illetve a földművesek, termelő szervezetek és üzemközpontok nyilvántartásáról, mely a már említett nyomon követhetőséget elősegítő szabályozás.

Rögzíti a rendelet a földvásárlással kapcsolatos szabályozásban bemutatott szerepet játszó helyi földbizottságok nyilvántartásának módját is (helyi jegyzői hatáskör). Fontos, hogy a földbizottsági tagok meghatározott adatai közérdekből nyilvános adatnak minősülnek, így bárki által kikérhetők, „ellenőrizhetők”. Ez a bizottsági munka átláthatóságát segíti elő.

2042/2013. (XII. 30.) Kormányhatározat a falugazdász-hálózatnak a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara által történő átvételével kapcsolatos intézkedésekről

A Kormányhatározat a (közismert nevén) Agrárkamara hatáskörébe utalta a 467 fős falugazdász hálózat által ellátott feladat- és hatásköröket. A határozat hiányossága, hogy nem rendelkezik a falugazdászok ideiglenes elhelyezéséről. Nem látszanak annak garanciái, hogy az eddig a kormányhivatalok által – így közvetve a Vidékfejlesztési Minisztérium hatáskörébe tartozó – foglalkoztatott falugazdászok eddigi tevékenysége, szakigazgatási információkkal való ellátottsága hogyan biztosítható a következőkben. Rendezést igényel továbbá a szakigazgatási feladatokban a gazdálkodókat támogató szerepük pótlása. Egy minden tekintetben egységes (szakmai információk, azonos tudásbázis, egységes informatikai háttér, stb.) szaktanácsadói hálózat kialakítása hatékonyan segítené elő a gazdálkodók tevékenységeit. **Kiemelten szükséges a gazdálkodás adminisztratív támogatása akár a kötelező érvényű adminisztrációs terhek (bevallások, igazolások, stb.), akár a támogatási kérelmekkel összefüggő feladatok tekintetében.**

A kamarára történő hivatkozások egységesítését indokolja, hogy a kormányhatározat a szervezetet (és a 2012. évi CXXVI. törvény is) „Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaraként” nevesíti, míg rövidítéseként továbbra is a NAK-ot (Nemzeti Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara) használja.

1981/2013. (XII. 29.) Kormányhatározat a BOR-VIDÉK Tokaj-Hegyalja Nemzeti Program előkészítéséről

A BOR-VIDÉK Tokaj-Hegyalja Nemzeti Program előkészítéséről szóló Kormányrendelet a gazdasági, kulturális és ökológiai szempontból is egységesen kezelendő terület fejlesztését rendeli el. Kiemelt vidékfejlesztési vonatkozású szakasza a 4. e) pont, mely felhívja a vidékfejlesztési minisztert, hogy vizsgálja meg egy olyan értékelő rendszer működtetésének lehetőségét, amelyben a 2014–2020-as időszakban indított vidékfejlesztést célzó fejlesztéseket támogató állami pályázatok során a Tokaj-hegyalja térségéről beérkezett pályázatok súlyozottan vehetők figyelembe a támogatásokról történő döntéshozatal során.

A Kormányhatározat egyértelműen utal a 2014-2020-as időszak EU-s forrásainak lehetőség szerinti célzott felhasználására, ugyanakkor „állami pályázatok”-at említ, amely tisztán hazai forrásból történő támogatásokra utal. Javasolt az egyértelműbb (pontosabb) megfogalmazás alkalmazása.

A 2014-2020-as időszak EMVA forrásai horizontális jellegűek. Ez alól kivételt csak a természetfizikai hátránnyal rendelkező területek támogatása és részben a közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) képeznek, így **egy-egy kiemelt térség fejlesztését (Ormánság, Tisza tó, stb.) nem elsősorban a Vidékfejlesztési Program támogatásai, hanem a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) forrásai biztosíthatják.** Célszerű a helyi közösségi fejlesztések és a TOP fejlesztések összehangolása, amely a megye és az adott kistérség, vagy térségek vidékfejlesztési terveiért felelős szakemberek együttműködésével érhető el.

2013. évi CCLI. törvény a fejlesztéspolitikával összefüggő egyes törvények módosításáról

Az egyes operatív programok irányításával, a kapcsolódó irányító hatósági feladatok ellátásával összefüggő törvénymódosítás jelent meg tavaly év végén, amely többek között rögzíti, hogy az egyes minisztériumokban az európai uniós források felhasználásával kapcsolatos irányító hatósági feladatok ellátása helyettes államtitkári szinten történik. E feladatot ellátó helyettes államtitkár hatáskörébe az európai uniós források felhasználásával kapcsolatos irányító hatósági feladatokon kívül szakmai feladat nem utalható. A döntés a Vidékfejlesztési Minisztériumon belül érdemi változást nem eredményez a 2007-2013-as időszakhoz képest.

A tárcán belül **biztosítani szükséges a helyettes államtitkár által irányított szervezeti egység IH feladat-specifikus működését,** azaz az irányító hatósági és egyéb ágazatai feladatellátás keveredésének kiküszöbölését. Ezt a minisztériumok szervezeti és működési szabályaiban is rögzíteni szükséges.

2. Elemzés

2.1 A Vidékfejlesztési Program (2014-2020) tervezésének helyzete – hangsúlyok, irányok a következő programozási időszakban

Jogsabályi háttér, VP elfogadás tervezett menetrendje

A programozási folyamatokkal kapcsolatos, elmúlt időszakban bekövetkezett legfontosabb szabályozási esemény volt, hogy **2013. december 17-én hivatalosan is kihirdetésre került az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról** és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (un. EMVA rendelet).

Ezzel párhuzamosan **megjelent az Európai Parlament és a Tanács 1306/2013/EU rendelete a közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról** és a 352/78/EGK, a 165/94/EK, a 2799/98/EK, a 814/2000/EK, az 1290/2005/EK és a 485/2008/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (un. KAP reform rendelet).

A vidékfejlesztést érintő harmadik alapjogsabály **szintén napvilágot látott** ugyanezen a napon: az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete az összes operatív programra (Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap, Kohéziós Alap, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Európai Tengerügyi és Halászati Alap) vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról (un. **közösségi Stratégiai Keret – KSK – rendelet**).

Mindezek az **alaprendeletek véglegesítették a Vidékfejlesztési Program fő kereteit, meghatározták a lehetséges fejlesztési irányokat, támogatási jogcímeket és az EU-s finanszírozás mértékét.** Az egyes operatív programok elfogadása előtt azonban az Európai Bizottságnak még el kell fogadnia a tagállamok és a bizottság között létrejövő Partnerségi Megállapodás (PM) dokumentumát is. A Kormányzat által kitűzött céldátum a PM benyújtására 2014. április második fele. A PM elfogadását követő harmadik hónap végéig kerülhet sor a VP (és a többi operatív program) Brüsszelhez történő benyújtására; ez tervezetten 2014. július második felére esik. Az említett dokumentumok hazai és brüsszeli egyeztetésének/véglegesítésének folyamatával egyidőben országgyűlési képviselő választásokat tartunk. **A politikai eseményektől függetlenül indokolt a tervezési feladatok ellátása állandóságának biztosítása.**

A Vidékfejlesztési Program elfogadásának további feltétele az EMVA rendelet uniós szintű végrehajtási és delegált aktusokról szóló jogi szabályozások elfogadása, mely végrehajtási rendeletként értelmezhető. Tervek szerint az EU ezeket a jogszabályokat legkésőbb 2014. május közepén elfogadja, így elviekben ez nem akadályozza majd a VP végső jóváhagyását.

A tervezési munkát segítő uniós segédletek (working paper-ek, guideline-ok és fiche-k) megjelenése a tavalyi év végére döntő mértékben befejeződött. Ez alól kivételt képez az

értékelési és hatásvizsgálati feladatok elvégzéséhez alapvető fontosságú, indikátorok meghatározását szolgáló segédletek többsége. Ennek jelentősége abban áll, hogy a 2014-2020-as időszakban a vidékfejlesztési időszakon belül minden tagállamnak (vagy régióknak) kötelező hat százalékos eredménytartalékot kell képeznie, amelyet csak abban az esetben használhat majd fel, ha az időszak közepére és végére tervezett mérföldköveket teljesítette. Ezek a mérföldkövek az egyes indikátorok és ex-ante kondicionalitások alapján kerülnek meghatározásra, így az indikátorokat meghatározó feltételek ismerete elsődleges.

PM véglegesítés, főbb meglátások

A Partnerségi Megállapodás VP-szempontról egyik legfontosabb tartalma az egyes operatív programok közötti együttműködések rögzítése. Bár a Partnerségi Megállapodás tervezett első Kormány általi tárgyalásának időpontja 2014. január 22. **a legtöbb esetben a VP és a többi OP közötti együttműködések még csak szakértői szinten kerültek meghatározásra.** Ezek a megállapodások – és a Partnerségi Megállapodásban történő rögzítésük – a megelőző szakpolitikai anyagokban is bemutatott EMVA-forráscsökkenés hátrányait hivatottak csökkenteni, kompenzálni.

1. TÁBLÁZAT: A PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁSBAN A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAMOT ÉRINTŐ, INTEGRÁCIÓT IGÉNYLŐ TÉMATERÜLETEK

KÜLÖNÖS INTEGRÁCIÓ IGÉNYŰ TÉMATERÜLET	TÁMOGATÓ PROGRAMOK ÉS ALAPOK	ÉRINTETT TEMATIKUS CÉLOK
Közvetlen KKV támogatás	GINOP (ERFA), VP (EMVA)	TC3
Üzleti infrastruktúrafejlesztés	GINOP piaci szereplők (ERFA), TOP önkormányzati (ERFA)	TC3, TC8
Társadalmi célú gazdaság	GINOP társadalmi célú vállalkozások, tranzit foglalkoztatás (ESZA – ERFA kiegészítés), EFOP védett vállalkozások, szociális gazdaság társadalmi integrációs céllal (ESZA), VP mezőgazdasági profilú szociális szervezetek, társadalmi vállalkozások beruházásai (EMVA)	TC3, TC8, TC9
Munkahelyteremtés	GINOP (ESZA), GINOP munkahelyteremtése vállalkozásfejlesztés (ERFA), TOP munkahelyteremtési üzleti infrastruktúra és helyi turisztikai vonzerők (ERFA), (VP horizontális munkahelyteremtési elvárások (EMVA), MAHOP horizontális munkahelyteremtési elvárások (ETHA))	TC8, TC3
Pénzügyi eszközök	GINOP vállalkozások (energiahatékonyság is) (ERFA), TOP településfejlesztés (ERFA), KEHOP községi és lakossági energetika (ERFA), VP agrárvállalkozások (EMVA), IKOP közlekedési kamattámogatás (ERFA)	TC1, TC2, TC3, TC4, TC7, TC8, TC6
Turizmusfejlesztés	GINOP (ERFA), TOP (ERFA), VP (EMVA)	TC3, TC6, TC8
Kutatás-fejlesztés innováció	GINOP (ERFA), EFOP (ESZA), Marie Skłodowska-Curie kutatói támogatás, VP EIP együttműködések (EMVA), (EMVA)	TC1
Egészségügyi és szociális közszolgáltatás	EFOP állami közszolgáltatás (ERFA-ESZA), TOP önkormányzati közszolgáltatás (ERFA-ESZA),	TC2, TC8, TC9

	GINOP e-közzszolgáltatás (ERFA), VP LHH vidékies települések közösségi terei közzszolgáltatási funkciókkal (EMVA)	
Közzszégi internet hozzáférés	GINOP e-Magyarország (ERFA), VP vidéki települések IKSZT-iben (EMVA)	TC2
Vízgazdálkodás-öntözés koordinációja	KEHOP víztestek, területi vízgazdálkodás infrastruktúrája, csatornahálózat (KA), VP gazdálkodók on-farm szintű technológiai támogatása (EMVA), MAHOP	TC5, TC3
Energetika (megújuló energiák és energiahatékonyság)	KEHOP állami és lakossági és távhő (KA), GINOP vállalkozások (ERFA), TOP önkormányzati (ERFA), VEKOP (ERFA), VP mezőgazdasági vállalkozások, vidékies települések közzszégi beruházásai (EMVA), EFOP (ERFA)	TC4
Településfejlesztés	TOP várostérségek települési infrastruktúra (ERFA), VP vidékies települések örökségvédelem, közzszégi terek (EMVA)	TC6, TC9
Közzszégfejlesztés	EFOP (ESZA), TOP (ESZA), VP (EMVA)	TC9
Helyi érdekű gazdaságszervezés	TOP megyei szinten és helyi közzszégekben (ERFA), VP helyi közzszégekben (EMVA)	TC8
Természetvédelem	KEHOP (ERFA), VP (EMVA)	TC6
Natura2000 területek	KEHOP zöld infrastruktúra (ERFA), VP fenntartási tervek, művelés (EMVA)	TC6
Fenntartható várostérségi közlekedésfejlesztés	IKOP nagyléptékű minőségemelés (KA) TOP kisléptékű várostérségi csomagok részeként (ERFA), VEKOP (ERFA), VP falu és tanyabuszok (EMVA)	TC4, TC7
Helyi utak fejlesztése	TOP önkormányzati és helyi utak (ERFA), VP vidékies települések mezőgazdasági útfejlesztései (EMVA)	TC8
Leghátrányosabb helyzetű térségek (LHH) fejlesztése	Elsősorban: GINOP szabad vállalkozási zónák munkahelyteremtő vállalkozásfejlesztése, társadalmi célú gazdaság fejlesztése, aktív munkaerő piaci eszközök (ERFA és ESZA), EFOP társadalmi felzárkóztatás (ERFA és ESZA) <i>Kiegészítően: TOP megyei gazdaságfejlesztés, egészségügyi és szociális alapellátás (ERFA), TOP munkavállaló és tanuló földrajzi mobilitás, munkaerő piaci paktumok és közzszégszervezés (ESZA), VP LHH-val érintett CLLD-ben (EMVA) EFOP ESZA forrással kiegészítve helyi szegénységellenes programok megvalósítása: helyi felzárkózási, szociális, szegénységelleni tudás növelése, többfunkciós közzszégi terek működtetése, helyi szociális munka erősítése, iskolán kívüli nevelés, települési alapszolgáltatások kiegészítő jellegű fejlesztése.</i>	TC3, TC8, TC9

Forrás: Partnerségi Megállapodás

Különös jelentőséggel bírnak ezek a megállapodások és együttműködések abban az esetben, ha a Magyarországra jutó agrár-és vidékfejlesztési forrásokon belüli, egyes szakértők által javaslatként felvetett átcsoportosítás valóban megtörténik (II. pillérből, azaz EMVA forrásokból az I. pillérbe, azaz a közvetlen támogatásokat finanszírozó Európai Mezőgazdasági Garancia Alapba - EMGA).

Ez a megoldás – túl az EMVA további térvésztesén – a hazai költségvetésre is további terheket róhat, mert az így esetlegesen kieső források pótlása válhat szükségessé. A vidékfejlesztési pénzek további csökkentése ugyanis a – számos érintett szerint így is – túltámogatott gazdálkodók javára nem hordoz pozitív üzenet a vidéki lakosság felé.

DG AGRI látogatás megállapításai, kérdések a Bizottságtól és a Bizottság felé

A 2013. év végén, a Bizottságot szakértői szinten képviselő munkatársak és a VP-t tervező hazai szakértők találkozója nem okozott érdemi előrelépést a Program fejlődésében. Ennek döntően az volt az oka, hogy a Bizottság képviselői sem rendelkeztek kellően részletezett mandátummal, illetve jogszabályi háttérrel, amely a magyar oldalról felmerült kérdéseket megnyugtatóan tisztázta volna. A kérdések olyan részletszabályokat próbálnak tisztázni, melyeket a jelenleg már elfogadott jogszabályok sem rendeznek egyértelműen, és az eddig megjelent bizottsági útmutatások sem adnak rájuk megfelelő magyarázatot. A kérdések leginkább a monitoring és értékelés témakörhöz, valamint a pénzügyi eszközök alkalmazásához kapcsolódtak. Előbbi témakör azért bír kiemelt fontossággal, mert a támogatási időszakon belül (2014-2020) több EU-s értékelés is lezajlik a Program végrehajtásának előrehaladását illetően és e vizsgálatok a tagállam által megadott monitoring és értékelési adatokra támaszkodnak majd. A pénzügyi eszközök használatát érintő kérdések azért lényegesek, mert az elmúlt támogatási időszakban a vidékfejlesztési program keretein belül nem álltak rendelkezésre ilyen eszközök, működésükről tehát nincs ágazati tapasztalat.

A magyar oldalról felmerült kérdéseket a továbblépés érdekében írásban is szükséges eljuttatni a Mezőgazdasági Főigazgatóság felé, ahol megfelelő szakértői csoportok álltak fel ezek megválaszolására, válaszadási határidőt azonban nem rögzített a Bizottság.

A finanszírozás kérdései – tervezési döntések

A VP tervezése formálisan 2012. októberétől zajlik. Ekkor jelentette meg az Európai Bizottság az EMVA rendelet és a kapcsolódó KAP-reformcsomag rendeletek első tervezetét. A tervezési munka ebben az időszakban legfőképp a jogszabálytervezetekben foglaltak értelmezéséből, módosító javaslatok és álláspontok készítéséből állt. Az érdemi tervezés 2013. közepétől, a többször módosított, de közel végleges formát nyert EMVA rendelettervezet megjelentésétől számítható. A fentiekben bemutatásra került, hogy a végleges rendeletcsomag csak múlt év végén került kihirdetésre, de a jogszabályi környezet még most sem teljes körű a végrehajtási és delegált jogi aktusok szabályozásának hiánya miatt.

A VP tervezői által becsült forrásigények meghatározása és a fejlesztési szükségletekre alapuló beavatkozások tervezete szintén elkészült; de **nem születtek még meg az ezt jóváhagyó, vagy felülró (ágazati) vezetői döntések, amelyek mentén a tervezés tovább folyhat. Kardinális kérdés a források felosztására vonatkozó felsővezetői döntés, amely nem csak a legtöbb**

indikátor célérték kialakításában segíti a tervezőket, hanem befolyásolja az egymással is versengő területeken belüli hangsúlyok kialakítását, a Program további „finomhangolását”. E döntések – és a bemutatott uniós előfeltételek – hiányában szakmailag nem látszik reálisnak a VP gyors ütemű kialakítása és Kormány általi elfogadtatása.

Továbbra is kiemelt kérdés az EMVA forrásokat kiegészítő hazai finanszírozás mértéke. Amint arról elmúlt havi jelentésünkben beszámoltunk, **a minimális, 15 százalékos hazai forrás a 2014-2020 között rendelkezésre álló agrár-vidékfejlesztési források csökkenését jelenti**. Ez az Unió általi, a teljes EMVA forráscsökkentésen is túlmutató forrásvesztést eredményezhet abban az ágazatban, amely az előzőekben bemutatottak szerint legnagyobb mértékben járult hozzá a külkereskedelmi egyenlegünk pozitívumához és a vidéki lakosság részére leginkább kézzelfogható támogatási formákat jelenti.

2.2 Mezőgazdasági Számlarendszer (MSzR) előzetes eredményei a 2013. évi agrárteljesítményről

A Mezőgazdasági Számlarendszer⁴ adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyévét követő januárban kell átadni az Európai Bizottság részére. A végleges adatsort a tárgyévét követő év szeptemberéig kell elkészíteni. Az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) felelős az MSzR első és második előrejelzéséért, míg a végleges adatok elkészítése a KSH feladata.

Az MSzR⁵ az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkozik, figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások, és az el nem különíthető másodlagos nem-mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is. Az MSzR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg és nem tartalmazza a termékadókat. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz abban az időszakban érvényes értéken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában értékeli, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kimutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

⁴ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mgszlak/mgszlak12m.pdf>

⁵ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/msz/msz213.pdf>

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2012. évi 10 százalékos csökkenés után, 2013-ban 12 százalékkal magasabb az előző évinél, mivel a növényi termékek kibocsátásának volumene 22 százalékkal nőtt, az állatok és állati termékek termelésének volumene viszont 3 százalékkal elmaradt az előző évi szinttől. A mezőgazdasági termelői árak 2013-ban átlagosan 7 százalékkal csökkentek 2012-hez viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelőiár-színvonala 12 százalékkal alacsonyabb, az élő állatok és állati termékek termelőiár-színvonala 3 százalékkal magasabb, mint az előző évben. A volumen- és árváltozás eredményeként a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke 6 százalékkal emelkedett, az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke az előző évi szinten alakult. Az alaptevékenységek kibocsátásának folyó alapon számított értéke összességében 4 százalékkal haladja meg a 2012. évi értéket.

A növényi termékek körében⁶ szinte minden termékcsoporthoz mennyisége meghaladta a 2012. évi. **A gabonafélék volumene az előző évinél magasabb hozamoknak köszönhetően, az előzetes adatok szerint 33 százalékkal magasabb. Kukoricából 6,7 millió tonna várható, amely 41 százalékkal több a 2012. évinél, de 7 százalékkal elmarad az előző öt év, azaz a 2008-2012. évek átlagától. Búzából összesen 5,1 millió tonnát takarítottak be 2013-ban, amely 28 százalékkal több a 2012. évinél, és 17 százalékkal meghaladja az elmúlt öt év átlagát is.** A többi gabonaféle termés mennyisége is elérte vagy meghaladta a 2012. évi. Rozsból 34 százalékkal, árpából 10 százalékkal, tritikáléból 40 százalékkal termelt több, mint 2012-ben. A zab betakarított mennyisége az előző évi szinten alakult. **A napraforgó termés mennyisége 7 százalékkal több az előző évinél,** és 10 százalékkal meghaladta az ötéves átlagot is. Az eddigi információk alapján a zöldségfélék volumene 12 százalékkal nőtt, de a burgonya volumene 10 százalékkal csökkent a 2012-es évhez képest. **A gyümölcsstermés összességében 9 százalékkal nőtt,** annak ellenére, hogy az almatermés 18 százalékkal elmaradt a 2012. évitől, amely kiemelkedően magas, 650 ezer tonna volt. 2013-ban 533 ezer tonna almát szedtek le, amely átlagos termésnek felel meg. Az MSZR-ben kiemelt további gyümölcsfélék, a körte és az őszibarack betakarított mennyisége jelentősen nőtt, az előbbi 40 százalékkal az utóbbi 150 százalékkal. Az őszibarack esetében 2013-ban 42 ezer tonna termelt, amely átlagos termésnek felel meg. Szőlőből 40 százalékkal többet szüreteltek le 2013-ban, mint egy évvel korábban.

Az előrejelzés szerint a mezőgazdasági termelői árak 2013-ban elmaradtak az előző évitől. A gabonafélék és az ipari növények esetében mintegy 20 százalékos, a gyümölcsök esetében közel 10 százalékos termelői árcsökkenéssel számoltunk. A növényi termékek körében csak a zöldségfélék átlagára emelkedett (8 százalék) és a burgonya ára nőtt több mint másfélszeresére.

Az első előrejelzés alapján, az élő állatok és állati termékek termelésének volumene 3 százalékkal csökkent, amelyet az előző évinél magasabb termelői árak ellensúlyoztak, így a kibocsátás értéke folyó áron számított értéke az előző évi szinten alakult. A főbb ágazatokban rendre

⁶ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/kal/kal213.pdf>

volumencsökkenés történt, melynek mértéke a szarvasmarha esetében 4, a sertés, a juh és a baromfi esetében 2-3 százalékos volt.

A két alaptevékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes kalkulációk alapján 2013-ban 63,5-36,5 százalék. Ez az arány 2012-ben 62,2-37,8 százalék volt, azaz 2013-ban kis mértékben csökkent az állattenyésztés aránya, amely elsősorban a növénytermesztés erős volumenemelkedésének következménye.

Számításaink szerint a folyó termelő-felhasználás értéke 3 százalékkal emelkedett 2013-ban. A termelés során közvetlenül felhasznált inputok mennyisége és ára is kis mértékben emelkedett. **A folyó termelő-felhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség 2 százalékkal magasabb, mint 2012-ben.** A felhasznált műtrágya és talajjavító szerek volumene 5 százalékkal emelkedett, ára viszont mérséklődött, így költsége alig több mint 2 százalékkal haladta meg a 2012. évit. Az energiaköltség az alacsonyabb áraknak köszönhetően az előző évi szinten alakult, a vetőmagköltség 6 százalékkal nőtt.

Mivel a folyó áron mért kibocsátás 4 százalékkal, a folyó-termelő felhasználás értéke pedig 3 százalékkal emelkedett, így a **bruttó hozzáadott érték 6 százalékkal nőtt 2013-ban.** Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapáron mért kibocsátás előállításához 65 forint értékű inputot használtak, amely megegyezik a 2012. évi értékkel.

A termeléshez kötött és az egyéb termelési támogatás egyes elemeinek várható összegéről pontos információ nem állt rendelkezésünkre az előrejelzés készítésének időpontjában, ezért a termeléshez kötött támogatás változatlan szintjével és az egyéb termelési támogatás 4 százalékos emelkedésével kalkuláltunk. Az értékcsökkenés mérsékelt emelkedésével számolva, illetve a termelési adók változatlan szintje mellett a termelési tényezők jövedelme 6 százalékkal nőtt 2013-ban. A mezőgazdaságban keletkező nettó vállalkozói jövedelem, folyó alapáron 10 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 0,7 százalékkal csökkent 2013-ban.

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett 'A' mutató 104 százalék, azaz 2013-ban az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított **mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 4 százalékkal emelkedett.** A jövedelem változását a 2002-es szinthez hasonlítva, azt tapasztaljuk, hogy az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem több mint kétszeresére emelkedett 10 év alatt.

2. TÁBLÁZAT: A MEZŐGAZDASÁGI SZÁMLARENDSZER FŐBB KIBOCSÁTÁS ÉS JÖVEDELEM ADATAI
(MILLIÁRD FT)

MEGNEVEZÉS	FOLYÓ ALAPÁRON		
	2011	2012	2013*
Gabonafélék (vetőmaggal)	667	609	664

Ipari növények (hüvelyesekkel)	259	274	248
Takarmánynövények	47	41	36
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	167	164	191
Burgonya (vetőgumóval együtt)	31	26	37
Szőlő, gyümölcs	90	103	109
Bor	33	30	39
Egyéb növényi termékek	11	9	11
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	1 306	1 255	1 335
Állatok	484	524	525
Állati termékek	222	239	243
Élő állatok és állati termékek együtt	706	763	768
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	2 166	2 173	2 265
Folyó termelő-felhasználás	1 356	1 423	1 470
Bruttó hozzáadott érték alapján	810	750	795
Termelési tényezők jövedelme	962	910	968
Nettó vállalkozói jövedelem	666	571	626

Forrás: KSH, AKI

Megjegyzés: Az MSzR adatai tevékenységi alapon számítva.

* Előzetes adat.